

Kvarts & yxor i Silleskogen

Ostlänken, fornlämning L1982:8000, Hillesta 2:3, Västerljung socken,
Trosa kommun, Södermanlands län. Arkeologisk förundersökning.

Mesolitikum

Patrik Gustafsson Gillbrand

Kvarts & yxor i Silleskogen

Ostlänken, fornlämning L1982:8000, Hillesta 2:3, Västerljung socken,
Trosa kommun, Södermanlands län. Arkeologisk förundersökning.

Mesolitikum

Patrik Gustafsson Gillbrand

Sammanfattning

Under september år 2022 genomförde Sörmlands Arkeologi AB en arkeologisk förundersökning av en stenåldersboplats (L1982:8000). Den är belägen i Silleskogen, Trosa kommun i Södermanlands län. Undersökningen genomfördes med anledning av att Trafikverket planerar för Ostlänken, en ny järnväg mellan Järna i Stockholms län och Linköping i Östergötlands län.

Inom L1982:8000 påträffades fynd av framför allt slagen kvarts. Därtill framkom ett mindre inslag av slagen kvartsit och grönsten, bland annat två trindyxor. Utifrån föremålets typologi och lokalens belägenhet över havet kan boplatsen troligen dateras till senmesolitikums början, cirka 5500 f.Kr.

Rapporten laddas ned via
www.sormlandsarkeologi.se

eller beställs från

Sörmlands Arkeologi AB
Tideliussgatan 37
118 69 Stockholm

mail@sormlandsarkeologi.se

Grafisk form och layout: Lars Norberg
Kart- och ritmaterial: Patrik Gustafsson Gillbrand
Omslagsfoto: Runstenen U692 på Oknö i Mälaren.

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>

© Sörmlands Arkeologi AB
Nyköping 2023

Innehåll

Sammanfattning 2

Utgångspunkt 5

Tidigare undersökningar

Syfte & metod 5

Syfte

Metod

Topografi & kulturmiljö 6

Resultat 11

Inledning

Omfattning & karaktär

Datering

Utvärdering 15

Referenser 15

Administrativa uppgifter 15

Bilagor 16

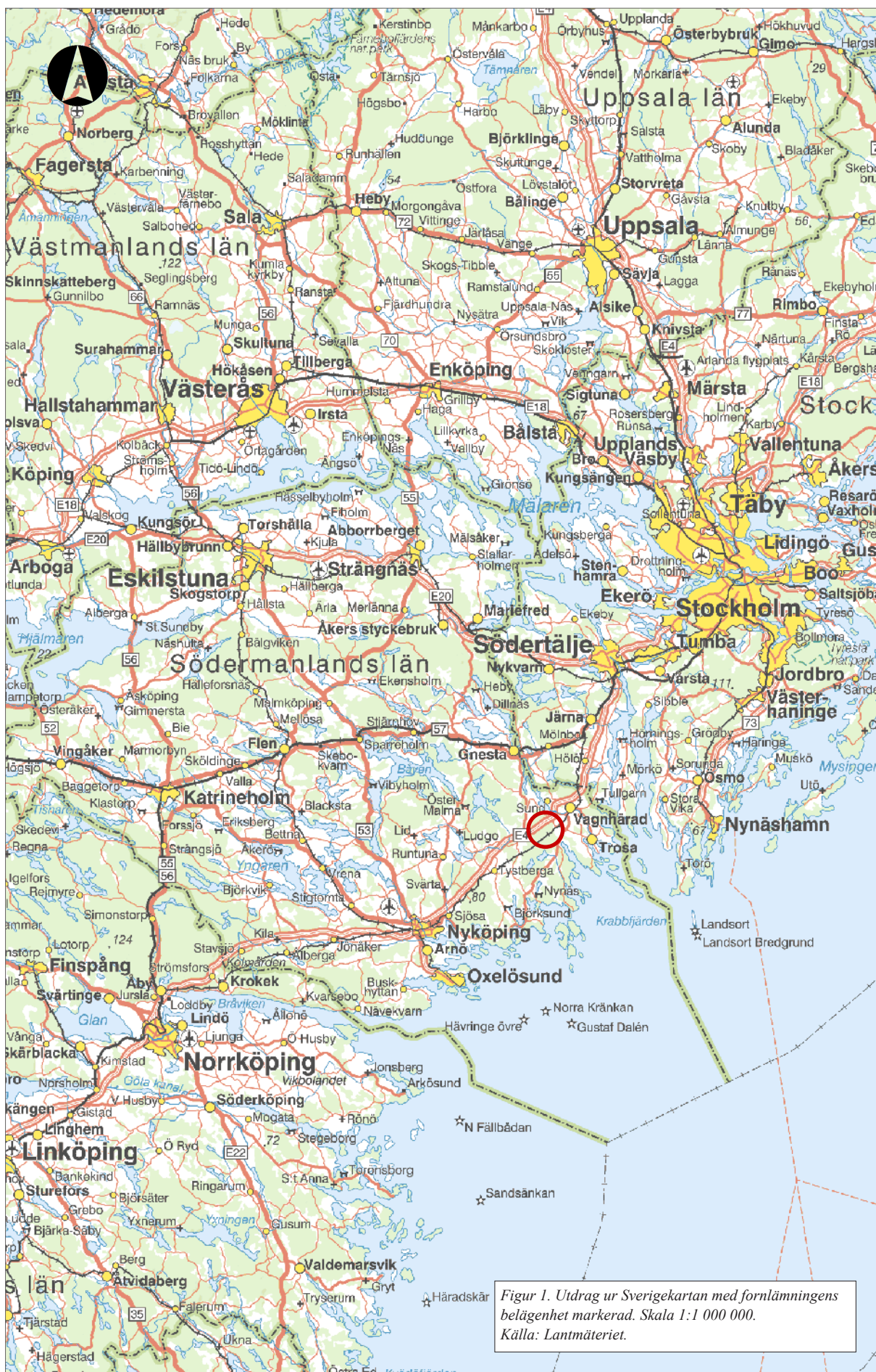
Bilaga 1. Schakttabell

Bilaga 2. Schaktplan

Bilaga 3. Rutlista

Bilaga 4. Rutplan

Bilaga 5. Fyndlista

Figur 1. Utdrag ur Sverigekartan med fornlämnings-
belägenhet markerad. Skala 1:1 000 000.
Källa: Lantmäteriet.

Utgångspunkt

Sörmlands Arkeologi AB genomförde under perioden 19 - 26 september år 2022 en arkeologisk förundersökning av fornlämning L1982:8000, Hillesta 2:3, Västerljung socken, Trosa kommun, Södermanlands län. Lämningen var inför den arkeologiska förundersökningen registrerad som en stenåldersboplatz (figur 1, 3 & 4).

Den arkeologiska insatsen genomfördes med anledning av att Trafikverket planerar för Ostlänken, en ny järnväg. Arbetsföretaget omfattar en sträcka om sammanlagt cirka 16 mil mellan Järna i Stockholms län och Linköping i Östergötlands län. I Södermanlands län kommer Ostlänken att sträcka sig genom Trosa och Nyköpings kommuner. Markanspråken för Trosa kommun är fastställda och det planerade arbetet kommer att beröra flera fornlämningar, bland annat den aktuella boplatzen L1982:8000 (figur 4).

Då fornlämningen var belägen inom Trafikverkets område för markanspråk fattade länsstyrelsen i Södermanlands län beslut om en arkeologisk förundersökning (1st dnr 431-1378-2021). Beslutet fattades i enlighet med 2 kapitlet, 13 och 14 § i Kulturmiljölagen (1988:950). Eftersom huvuddelen av fornlämningens utbredning återfinns inom arbetsområdet skulle lämningen avgränsas till sin helhet enligt beslutet. Ansvarig för kostnaden var Trafikverket.

Projektledare samt fält- och rapportansvarig var Patrik Gustafsson Gillbrand. I fältarbetet deltog även Ingeborg Svensson. Båda är verksamma som arkeologer vid Sörmlands Arkeologi AB. Därtill medverkade även masterstudent Anna Aldefors från Södertörns högskola som praktikant.

Tidigare undersökningar

Under hösten 2014 genomfördes arkeologiska utredningar etapp 1 inom samtliga delsträckor av den fastslagna järnvägskorridoren i Södermanlands län. I samband med arbetstillfället bedömdes den aktuella platsen vara ett så kallat boplatzläge, vilken då benämndes som objekt 343 (Beckman-Thoor & Färjare 2015).

År 2016 utfördes arkeologiska utredningar, etapp 2, inom järnvägsdelen som berörde Trosa kommun i syfte att klargöra fornlämningsbilden (Beckman-Thoor & Färjare 2017). Vid arbetstillfället påträffades relativt rikligt med slagen kvarts i såväl sökschakt som handgrävda rutor inom det tidigare utpekade objektet, som därefter erhöll fornlämningsstatus (L1982:8000).

Fornlämning L1982:8000 bedömdes efter utredningens uppgång till en yta om cirka 80×30 meter (NV-SÖ). Den är belägen på sydvästra sidan av ett skogsbeväxt höjdparti, mellan 50 och 55 meter över havet (figur 2).

Lämningen karaktäriseras av mindre sandiga fyndförande ytor mellan uppstickande berghällar. Centralt på boplatzen finns även några små och grunda sandtag. Fynden bestod uteslutande av slagen kvarts. Boplatzens utbredning hade sin grund i fyndmaterialets utbredning samt i rådande naturtopografiska förhållanden (Beckman-Thoor & Färjare 2017).

Syfte & metod

Syfte

Syftet med förundersökningen var att ge länsstyrelsen ett beslutsunderlag inför prövning om tillstånd till ingrepp i fornlämningen. Därtill ska den arkeologiska förundersökningen fastställa och dokumentera fornlämningens karaktär, datering, utbredning och komplexitet samt ta tillvara fornfynd. Vidare ska förundersökningen avgränsa fornlämningen i sin helhet, det vill säga även utanför område för markanspråk.

Vidare ska resultatet av förundersökningen användas som underlag för att beräkna kostnad och omfattningen för en kommande arkeologisk undersökning samt för Trafikverkets fortsatta planering

Metod

Inledningsvis grävdes sökschakt med hjälp av grävmaskin. En sparsam gallring av träd hade utförts inför fältarbetet, vilket delvis påverkade utplaceringen av schakten (figur 5 & 8). Syftet med sökschakten var att bedöma fornlämningens rumsliga utbredning, karaktär och komplexitet.

Sammantaget grävdes 13 sökschakt, vilka tillsammans uppgick till en yta om cirka 330 m² inom markanspråket. Därefter grävdes ytterligare två schakt om drygt 10 m² utanför markanspråket i syfte att avgränsa fornlämningen till sin helhet i enlighet med länsstyrelsens beslut. Den sammanlagda schaktytan motsvarade cirka 25 procent av förundersökningsområdet (bilaga 1 & 2).

Sökschakten grävdes ned till fynd- och anläggningsförande nivå, alternativt ned till opåverkad marknivå. I samband med sökschaktningen genomfördes grovrensning för hand och påträffade fynd markerades ut (figur 5-7).

Efter schaktningen övergick arbetet till finrensning för hand inom de ytor där det framkom fynd. Därefter grävdes sju 1x1 meter stora rutor för att få en uppfattning om stratigrafi och fyndinnehåll. Rutorna fördelas ut jämt över ytan och grävdes i stick om 0,05 meter och innehållet torrsållades genomgående. Varje ruta grävdes till ett fyndtomt stick (bilaga 3 & 4). Syftet med rensningsarbetet och rutgrävningen var att erhålla information om fornlämningens utbredning, karaktär och stratigrafi.

Alla fynd, förutom uppenbart recenta, samlades in och relaterades till schakt eller ruta.

Vid den arkeologiska förundersökningen har påträffade fynd, öppnade schakt, rutor samt topografiska element genomgående beskrivits i text samt dokumenterats digitalt med hjälp av RTK GPS. Inmätningarna har överförts till en databas för vidare bearbetning i GIS-miljö (ArcMap). Dokumentationen har använts vid framställning av planbilder samt översiktskartor. Fotodokumentation med digitalkamera har genomgående utförts under fältarbetets gång.

Samtliga schakt lades igen i samband med att fältarbetet avslutades. De fyndförande ytorna inom L1982:8000 täcktes med fiberduk före igenläggningen.

Topografi & kulturmiljö

Den aktuella fornlämningen ligger cirka 200 meter nordväst om Rensjön och cirka 400 meter sydsydöst om E4:an (figur 2). Området benämns vanligen som Sille skog. Ett höglänt landskapsavsnitt som ligger mellan två större uppodlade dalgångar runt Västerljungs kyrka i nordöst och i Lästringe kyrka i sydväst.

Överlag är området beläget mellan cirka 30 och 70 meter över havet. Landskapet är generellt skogsbeklätt och kan karaktäriseras som ett markant sprickdals-

landskap med smala dalar och höjdryggar som löper i nordvästlig-sydöstlig riktning. I de lågt liggande delarna består jordmånen av lera och här rinner ofta mindre vattendrag. Därtill förekommer många sjöar i området, till exempel den närbelägna Rensjön. Höjderna är vanligen kala med berg i dagen och sluttningarna består av allt från blockig morän till silt. I omgivningarna finns också ett antal mossar och kärr (Jordartskartan, Ser. Ae nr 21 Nyköping 9H NÖ).

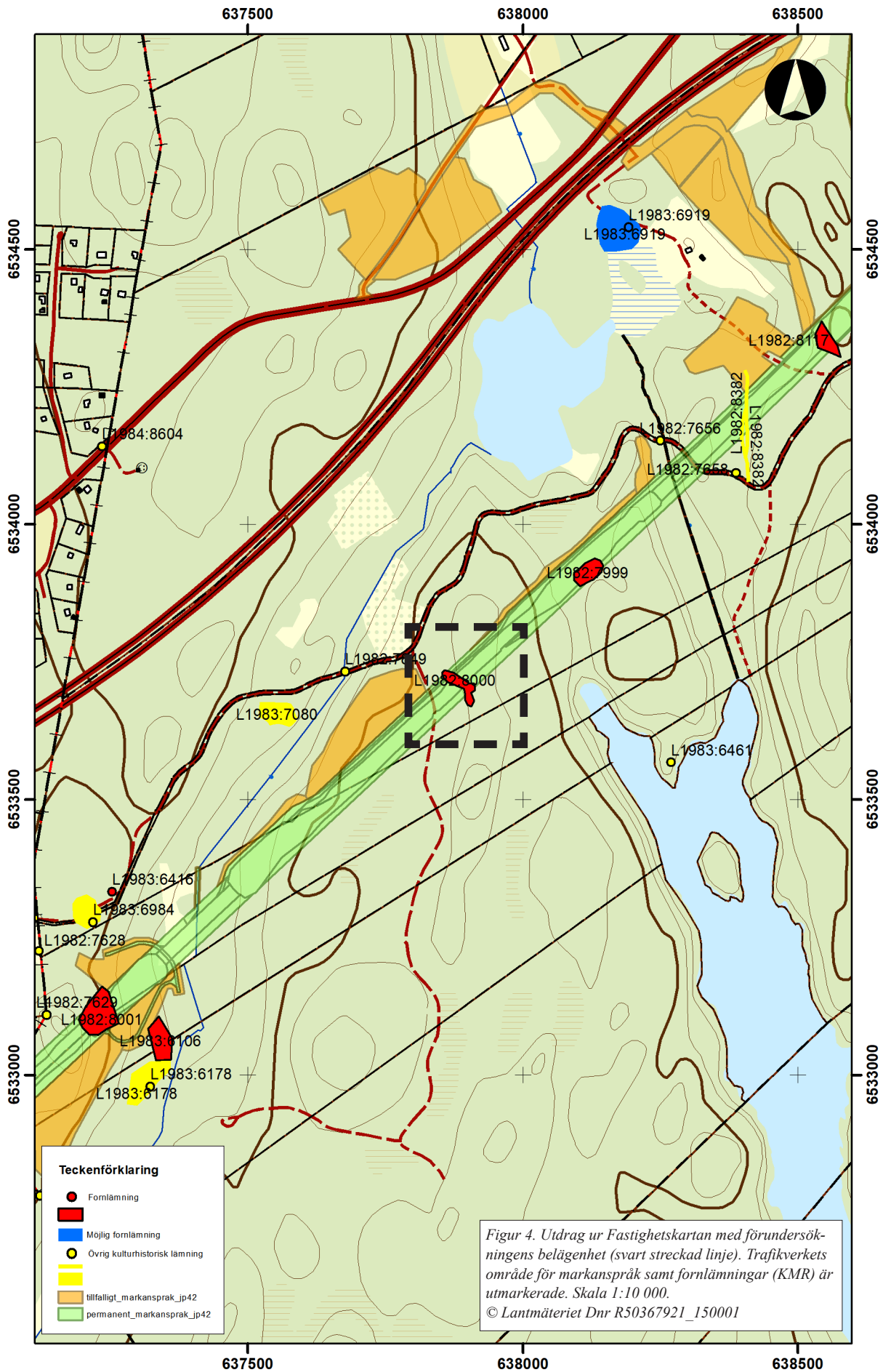
Inom de uppodlade dalarna i omgivningarna nordöst och sydväst om den aktuella fornlämningen förekommer det rikligt med fornlämningar från bronsålder till nyare tid (figur 4). De två områdena binds samman av en ålderdomlig väg (L1982:8121). Vid vägen står bland annat milstenar från 1700-talet (L1983:6099 & L1983:6416). Generellt har området under historisk tid främst fungerat som utmark för gårdarna i Västerljung och Lästringe. Typiska spår efter utmarksaktiviteter är skogsbrukslämningar i form av kolbottnar och kolar-kojor. I området finns just sådana lämningar företrädda (L1982:8155 & L1982:8167). Det förekommer även ett mindre inslag av torplämningar i skogsområdet med anslutande små åkerytor (L1983:6106 & L1983:7080). Närmast Västerljung finns också uppgifter om två avrättningsplatser från nyare tid (L1983:6098 & L1983:6845). Vidare finns även en synlig grav i form av en stensättning (L1982:7655). Därutöver karaktäriseras området framför allt av boplatser från företrädesvis stenålder, till exempel L1982:8001 och L1982:8002 (KMR).

Figur 2. Vy över fornlämningen L1982:8000. Bilden är tagen från sydväst. Foto: Ingeborg Svensson 2022, Sörmlands Arkeologi AB.

Figur 3. Utdrag ur Terrängkartan med fornlämningsens belägenhet markerad. Skala 1:50 000.
Källa: Lantmäteriet

Figur 5. Vid förundersökningen öppnades ytor upp med hjälp av grävmaskin. På bilden schakt 794. Bilden är tagen från norr. Foto: Ingeborg Svensson 2022, Sörmlands Arkeologi AB.

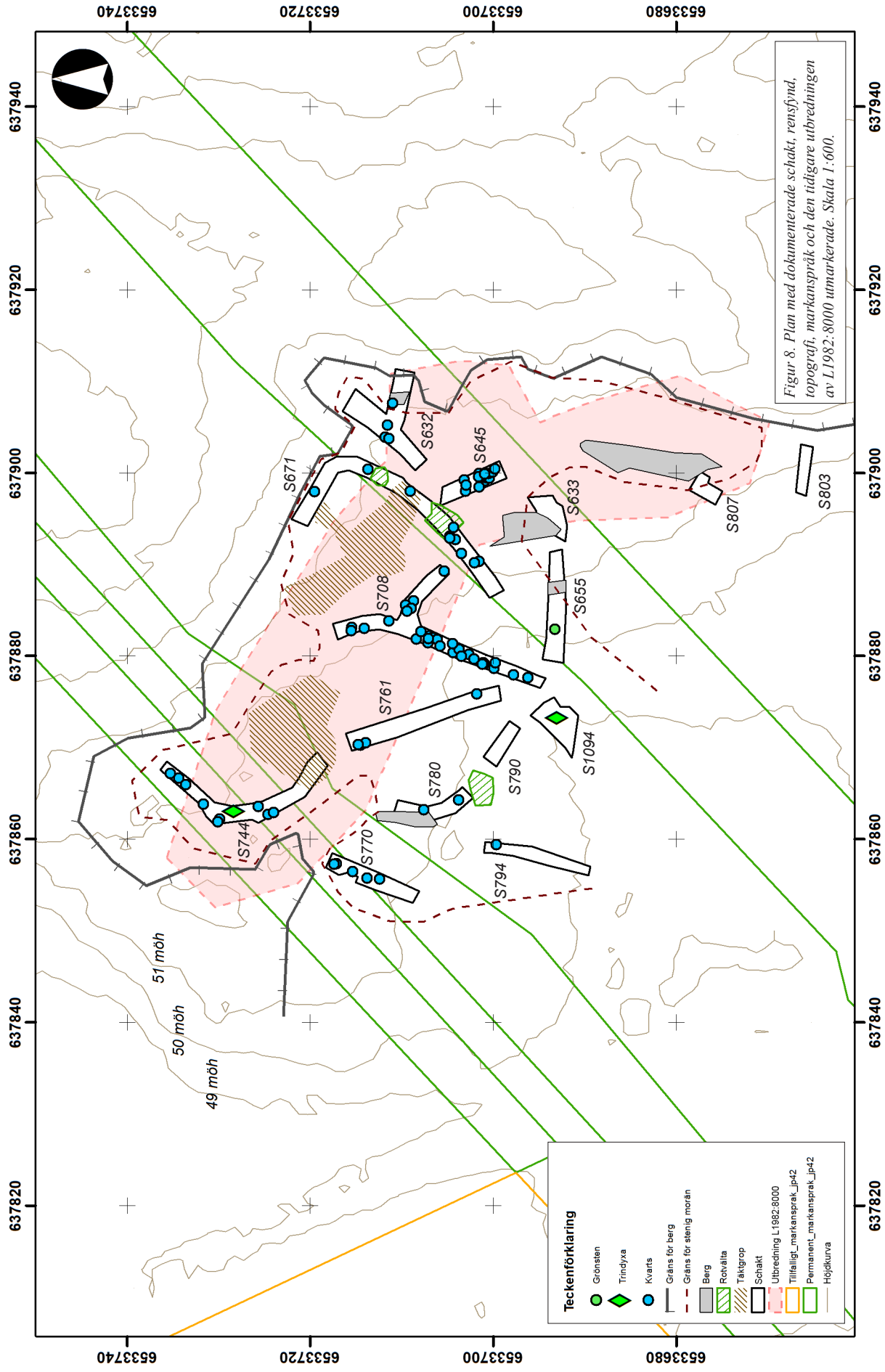

Figur 6. Patrik och Anna rensar i schakt 632. Bilden är tagen från nordväst. Foto: Ingeborg Svensson 2022, Sörmlands Arkeologi AB.

Figur 7. Schakt 645 efter rensning. Påsarna motsvarar rensfynd. Bilden är tagen från söder. Foto: Ingeborg Svensson 2022, Sörmlands Arkeologi AB.

Resultat

Inledning

Fornlämning L1982:8000 bestod inför den arkeologiska förundersökningen av en cirka 1370 m² stor yta, varav cirka 1000 m² låg inom område för markanspråk. Utanför fanns två mindre ytor belägna i sydöst och i nordväst (figur 8 & 9). Området var beväxt med gräs, sly/buskar, enstaka mindre lövträd samt större barrträd.

Vid förundersökningen uppmärksammades att cirka 10 procent av fornlämningens yta utgjordes av berg i dagen. Vidare framgick det att ytterligare cirka 30 procent av fornlämningen, i nära anslutning till berg, bestod av mycket stenrik mark. Vidare fanns även två i sammanhanget större sandtäkter samt flera mindre gropar efter rotvältor inom området som inverkar på fornlämningens utbredning (figur 8).

Omfattning & karaktär

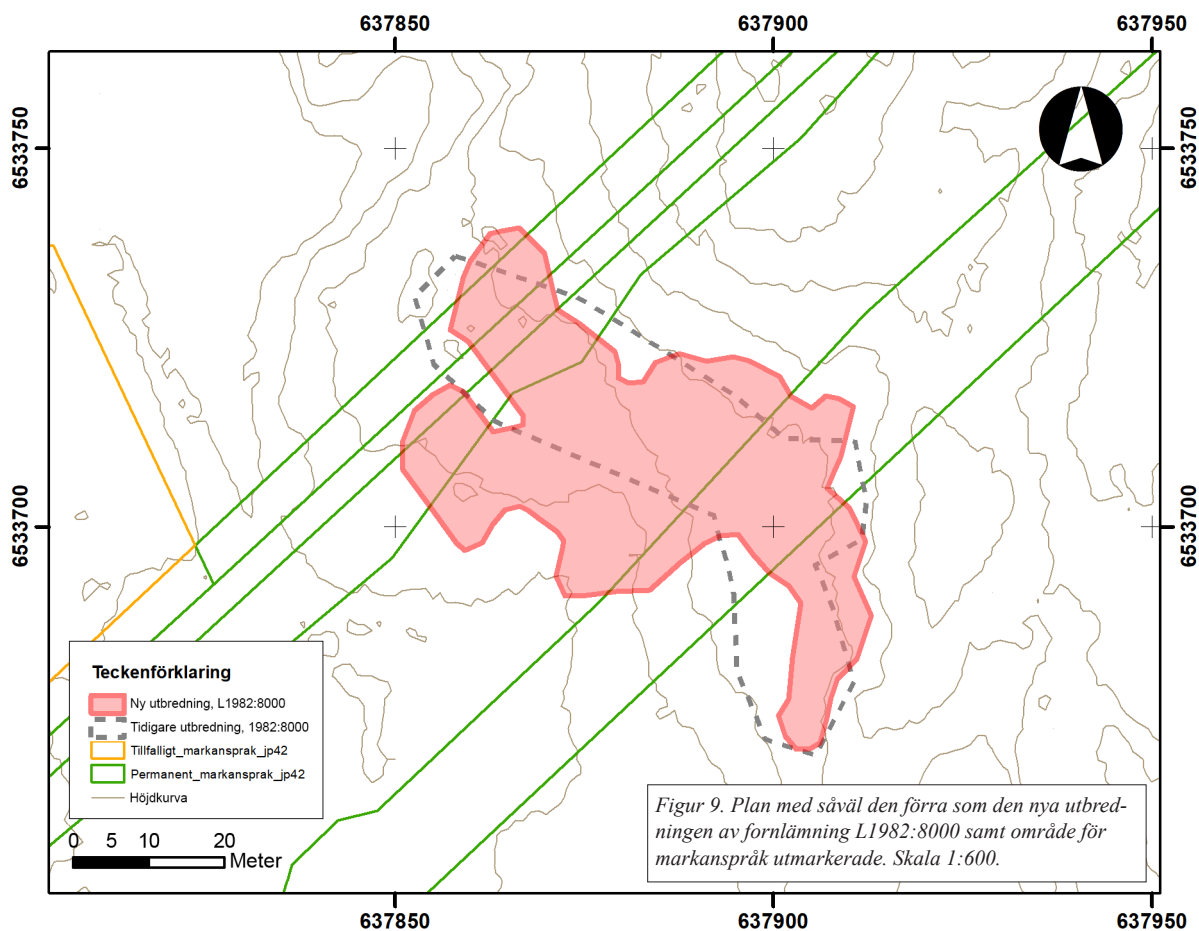
Utifrån fyndens rumsliga utbredning och platsens topografiska förhållanden erhöll lämningen därmed en ny utbredning som uppgår till cirka 1570 m². Av dem återfinns cirka 1300 m² inom område för markanspråk. I

nordväst finns en yta om cirka 30 kvadratmeter och i sydöst finns en ytterligare en yta om cirka 240 m². Båda är belägna utanför den planerade järnvägens arbetsområde. Fornlämningens utbredning är en sammanvägning av resultaten av den arkeologiska förundersökningen och den arkeologiska utredningen (figur 8 & 9).

Vid rensning av schakten framkom 92 fynd fördelade över hela fornlämningen. Majoriteten av fynden gjordes dock inom ytans centrala och norra delar (figur 8).

Vid den efterföljande rutgrävningen påträffades ytterligare 71 fynd direkt under blekjorden och ner till cirka 0,10 meter i den underliggande sanden-siltan, det vill säga i stick 1 och 2. Fynd gjordes i samtliga rutor varav cirka 65 procent framkom i stick 1. Rutorna 1076, 1078 och 1090 innehöll även fynd i stick 2. Därtill var de tre grävenheterna även de fyndrikaste, vilket också sammanföll med de ytor som uppvisade flest rensfynd (bilaga 3 & 4).

Viktmässigt fanns stora skillnader mellan rensfynd och rutfynd. Den förra gruppen bestod generellt av större och tyngre föremål, medan storleksmässigt mindre och lättare fynd gjordes i rutorna. Den höga vikten för

rensfynden berodde bland annat på att två trindyxor påträffades vid arbetsmomentet. Att mindre och lättare föremål fångades upp vid rutgrävningen har sin förklaring i att innehållet i rutorna sållades.

Flest fynd i form av slagen kvarts inklusive blygsamma mängder splitter påträffades i schakt 708 och i ruta 1090, vilket eventuellt kan indikera på en slagplats inom denna del av fornlämningen (figur 8, bilaga 3-5).

Fyndmaterialet kan karaktäriseras som relativt homogent och bestod främst av slagen kvarts, få avslag av kvartsit samt ringa mängder grönsten (bland annat två yxor). Inga fynd av brända ben, keramik eller skärvig sten gjordes vid förundersökningen.

Fyndmaterial

Fynden, som sammanlagt fördelar sig på 117 fyndposter, utgörs enbart av bearbetad stenmaterial. Fördelningen mellan materialgrupperna ser ut som följer:

Material	Antal	Antal %	Vikt (g)	Vikt %t
Grönsten	4	2,45	514,44	38,26
Kvarts	156	95,71	814,02	60,54
Kvartsit	3	1,84	16,08	1,20
Summa	163	100	1344,54	100

Grönsten. I stenmaterialet ingår endast fyra fynd av grönsten, som i det här fallet är diabas. Råmaterialet förekommer lokalt i form av noder i såväl isälvsavlagringar som i moränen. Därtill återfinns även mindre diabasgångar cirka en kilometer sydväst respektive nordöst om fornlämningen (SGU, Bergarter). Det huvudsakliga användningsområdet för diabas under

stenåldern var som råmaterial för tillverkning av yxor och mejslar.

Materialkategorin framkom inom fornlämningens centrala delar och bestod av två plattformsavslag (F78 & F110) samt två trindyxor (F86 & F92). Den mycket låga andelen avslag tyder inte på att det har förekommit någon omfattande yxproduktion på platsen (figur 8, 10, bilaga 5).

De två yxorna är mycket lika varandra till såväl form, storlek och vikt (figur 10, bilaga 5). Skillnaderna mellan föremålen märks främst av att F86 har en delvis skadad egg och F92 uppvisar en vittrad yta.

Kvarts. Den till antalet största materialkategorin utgjordes av slagen kvarts, som till övervägande del var av mycket god kvalitet. Utmärkande var förekomster av bandad kvarts, blåkvarts och blek rosenkvarts. Vanligast var dock en fet tät glasig variant. Därutöver fanns flera olika typer av mer eller mindre orena sorter eller med grövre kristallstruktur som uppgick till lite drygt 40 procent av det sammanlagda antalet. Nio bitar uppvisar plan slät yta som tyder på att ursprunget förmodligen var åderkvarts och sex avslag uppvisar slät rundad utsida vilket indikerar att det rör sig om insamlade noder. Kvarts är ett lokalt tillgängligt material och förekommer i fast klyft såväl som i morän och isälvsavlagringar.

Majoriteten eller 80 procent av fynden bestod av avslag och avslagsfragment. I materialet återfanns också tio hela och fragmenterade bipolärt slagna kärnor (F19). Splitter var en förhållandevis liten kategori med endast 13 fynd. Av dem påträffades åtta i ruta 1090 (bilaga 4 & 5). Därutöver framkom en skrapa tillverkad av ett

Figur 9. Trindyxorna som påträffades vid förundersökningen. Till vänster F86 och till höger F92. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2023, Sörmlands Arkeologi AB.

Figur 10. Några av de bipolära kärnorna som påträffades vid förundersökningen.
Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2023, Sörmlands Arkeologi AB.

Figur 11. Tre mikropsånsliknande bipolära avslag. Från vänster F15, F35 och F82.
Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2023, Sörmlands Arkeologi AB.

Figur 12. F114, en skrapa. Den retuscherade eggen finns vid avslagets övre kortsida.
Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2023, Sörmlands Arkeologi AB.

bipolärt avslag av blek rosenkvarts med retuscher i ena kortändan (F114). Vidare fanns fyra mikrospånsliknande avslag (F15, F23 F35, F82), varav alla utom F23 har slagits bipolärt (figur 10-12). Den senare bestod av en proximaldel av ett litet plattformsavslag. F1 var ett förmodat föremål i form av ett plattformsavslag med bruksskaderetuscher längs ena långsidan.

I de fall där reduktionsmetoden har kunnat bestämmas dominerade bipolär metod med 94 procent mot plattformsmetod som endast utgörs av sex procent. Val av reduktionsmetod har tidigare föreslagits vara en kronologisk variabel, där den bipolära metoden anses vara den vanligaste under mellan- och stora delar av senmesolitikum. Plattformsmetod dominerade å andra sidan under de sista femhundra åren av senmesolitikum (Lindgren 2004).

Kvartsit. I det insamlade materialet fanns tre avslag av kvartsit som alla var av olika karaktär (F54, F57, F73). De första två uppvisade en grövre kornstruktur varav en var vitgrå medan den andra var beigegrå till sina färger. Den tredje och sista uppvisade en närmast finkristallin struktur med en vitråblå färg. De två första har slagits

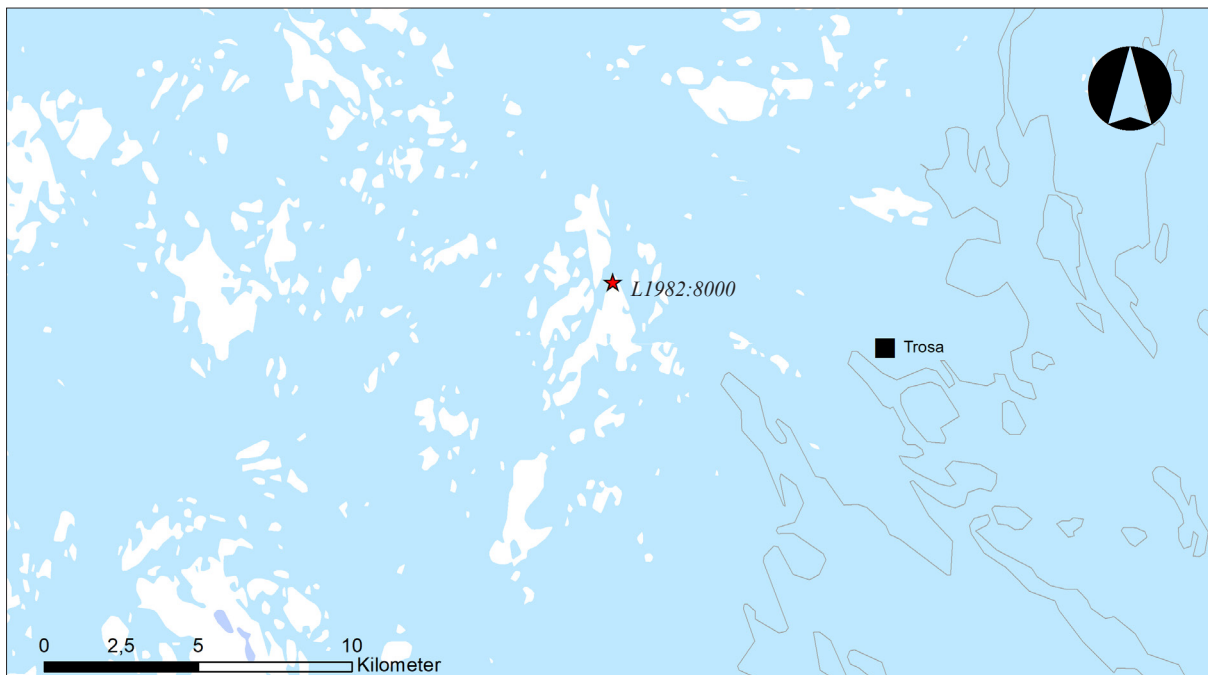
med plattformsmetod medan den senare har reducerats bipolärt. Fynden var emellertid få och alla var av olika sorters kvartsit, så därför bedöms materialets ursprung som oklart. Därtill verkar det inte representera något som reducerats på platsen i någon större utsträckning.

Datering

Boplatsen kan utifrån de påträffade föremålens kronologiska hemvist ges en relativ datering till mellan- och senmesolitikum (ca 7500 - 4000 f.Kr.). Såväl kvarts, bipolär metod som trindyxor var typiska för tidsperioden i fråga och förekommer på samtida lokaler runt om i östra Mellansverige (jfr Gustafsson Gillbrand 2018, Lindgren & Nordqvist 1997, s. 23ff, Lindgren 2004).

De påträffade fynden återfanns mellan knappt 50 och drygt 53 meter över havet. Om lokalen var strandbunden bör den enligt SGU's strandförskjutningsmodell vara cirka 7500 år gammal, det vill säga runt 5500 f.Kr. (figur 13, SGU).

Sammanfattningsvis verkar strandlinjedateringen preliminärt överensstämma med den föremålstypologiska dateringen av boplatsen.

Figur 13. Paleogeografisk karta över del av Trosa kommun i Södermanlands län för omkring 7500 år sedan (SGU). Utgångspunkten för kartan är antagandet om att L1982:8000 var strandbunden när platsen brukades. På kartan har fornlämning L1982:8000 (röd stjärna), Trosa stad och dagens strandlinje markerats ut. Vitt är land och blått är vatten. Strandförskjutningsmodell.

© Sveriges geologiska undersökning (SGU).

Utvärdering

Den aktuella fornlämningen har avgränsats inom både de delar som berörs av den planerade järnvägen och utanför. Därtill ledde även förundersökningen till att lämningen erhöll en delvis förändrad utbredning. Sammantaget har de uppställda målen den arkeologiska förundersökningen uppfyllts.

L1982:8000 utgörs av en boplatz som utifrån det påträffade fyndmaterialet troligen kan dateras till övergången från mellan- till senmesolitikum (ca 5500 f.Kr). Det påträffade fyndmaterialet ger ett homogent intryck och inga inslag av yngre föremål har noterats.

Förslag på frågeställningar

Frånvaron av ben och boplatzrelaterade anläggningar väcker frågor kring vilka aktiviteter som kan ha utförts på platsen, vad den materiella kulturen representerar och brukandet av landskapet under den aktuella tiden.

Som utgångspunkt inför en eventuell arkeologisk undersökning föreslås att följande teman bör klargöras:

- Lokalens datering.
- Lokalens funktion och rumsliga organisation.
- Lokalens läge i landskapet.
- Lokalens relation till andra samtida lokaler.

Referenser

Beckman-Thoor Karin & Färjare Anette. 2015. Arkeologisk utredning etapp 1. Ostlänken, delen Sillekrog - länsgräns Stockholms län. Trosa-Vagnhärads och Västerlunds socknar, Trosa kommun. Södermanlands län. Kraka kulturmiljö rapport 2015:2. Älvsjö.

Beckman-Thoor, Karin & Färjare, Anette. 2017. Arkeologisk utredning etapp 2. Ostlänken. Kommungränsen Nyköping/Trosa — Väg 782, Västerlunds socken, Trosa kommun, Södermanland, Lästringe 194, Västerlunds 62:1-2, 161:1-2, 298, 299, 300, 301, 302, 304, 305, 307, 308. Kraka Kulturmiljö Rapport 2017:1. Älvsjö.

Digitala fastighetskarten tillhandahållen genom Trafikverket.

Gustafsson Gillbrand, Patrik. 2018. *Stenbruk. Stenartefakter, råmaterial och mobilitet under tidig- och mellanmesolitikum i östra Mellansverige*. Licentiatavhandling. Södertörns högskola, Södertörn Archaeological Studies 12. Huddinge.

Jordartskarten, Ser. Ae nr 21 Nyköping 9H NÖ. Sveriges Geologiska Undersökningar, SGU. Stockholm 1974. (www.sgu.geolagret.se/GeoLagret/)

KMR, Kulturmiljöregistret, Riksantikvarieämbetet. <https://app.raa.se/open/fornsok/>

Lindgren, Christina & Nordqvist, Bengt. 1997. Lihults- yxor och trindyxor. Om yxor av basiska bergarter i östra och västra Sverige under mesolitikum. I: *Regionalt och interregionalt. Stenåldersundersökningar i Syd- och Mellansverige. RAÄ, Avdelningen för arkeologiska undersökningar. Skrifter nr 23*. Red. Larsson, Mats & Olsson, Eva (Red), Stockholm.

Lindgren, Christina. 2004. *Människor och kvarts. Sociala och teknologiska strategier under mesolitikum i östra Mellansverige*. Coast to Coast – book 11 Diss. Arkeologiska institutionen, Stockholms universitet.

SGU. Sveriges geologiska undersökning. Kartvisare, Strandförskjutningsmodell, 7500 Cal BP. <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-strandförskjutningsmodell.html>. Besökt 2023-05-16

SGU. Sveriges Geologiska Undersökning. Kartvisare, bergarter. <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-berg-50-250-tusen.html>. Besökt 2023-05-16.

Terrängkartan, Geografiska Sverigedata (GSD). Kartför- laget, Gävle. 2013. Källa: Lantmäteriet.

Administrativa uppgifter

Projektnummer Sörmlands Arkeologi AB: 2127
Länsstyrelsens dnr: 4431-1378-2021

Tid för undersökningen: 2022-09-19 - 2022-09-26

Personal: Patrik Gustafsson Gillbrand, Ingeborg Svensson, Sörmlands Arkeologi AB & masterstudent Anna Aldefors från Södertörns högskola, praktikant.

Län: Södermanland

Kommun: Trosa

Socken: Västerlunds

Belägenhet: N 6533708 E 637884

Koordinatsystem: SWEREF99 TM

Höjdsystem: RH 2000

Undersökt yta: 340 m² sökschakt och handrensad yta, 7 m² rutgrävd yta

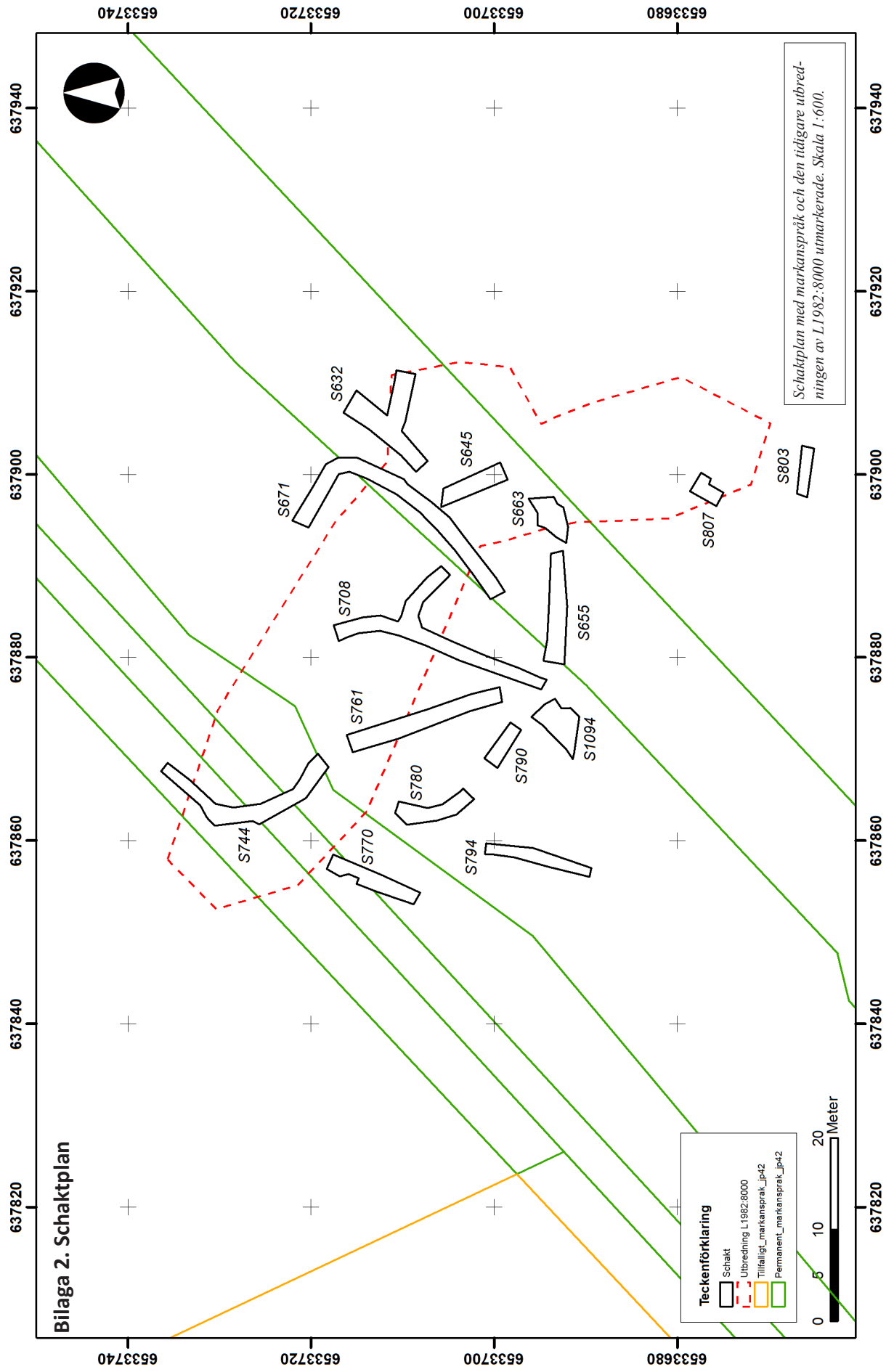
Fynd med nr 1-117 förvaras vid Sörmlands Arkeologi AB i avvaktan på fyndfördelning.

Inget analogt dokumentationsmaterial utöver rapporten föreligger. Digital dokumentation förvaras hos Sörmlands Arkeologi AB i väntan på meddelande från ATA angående rutiner för leverans av digitalt material.

Bilagor

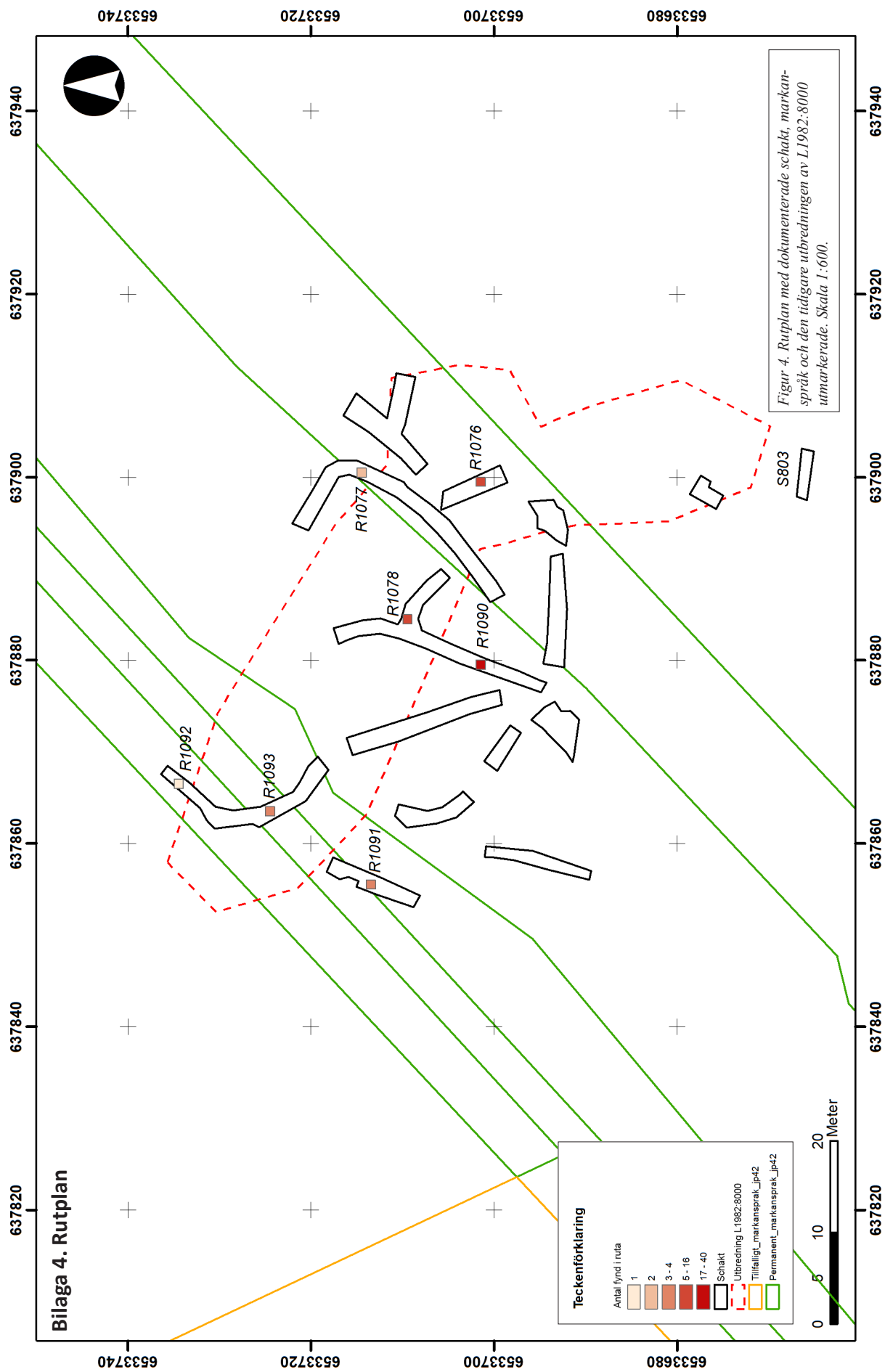
Bilaga 1, Schakttabell

Schakt nr	Storlek (m)	Djup (m)	Beskrivning	Fynd/Notering
632	11x1,8-2,6	0,1-0,2	Brungul/rödbrun stenig sandig morän	Kvarts. Berg i NÖ
645	7x1,8	0,1-0,2	Siltig sandig brungul morän	Kvarts. Stenfritt
655	14x1,7	0,2	Berg, stenblock och brungul morän i Ö. Gulgrå silt i V	
663	4x1,5	0,2	Brungul stenig sandig morän	Grönsten. Stenblock, ca 0,5-1 m st
671	31x1,8	0,1-0,2	Brungul sandig morän	Kvarts. Gropar, eventuellt rotvältor
708	24x1,7	0,15-0,2	Grågul siltig stenig morän. Mot S ren silt, gulgrå	Kvarts
744	22x1,3-1,70	0,15-0,2	Gulbrun/rödbrun något siltig sandig stenig morän	Kvarts, trindyxa. Täckgrop i SÖ.
761	20x1,7	0,1-0,2	Gulgrå siltig morän	Kvarts
770	11x1,5	0,15-0,2	Brungul siltig morän. Gulgrå silt i S	Kvarts
780	9x1,5	0,1-0,15	Berg. Rödbrun morän och siltig grågul morän	Kvarts
790	5x1,5	0,1-0,15	Gulgrå siltig morän	
794	10x1,3	0,2	Gulgrå stenig silt	
803	6x1,3	0,15	Siltig grågul stenig morän	
807	4x1,3	0,15	Berg i N och i övrigt stenig brungul morän	
1094	7x2,6	0,15	Grågul silt. Inslag av sten i N. Åt S grå lerig silt	Trindyxa

Bilaga 3. Rutlista

Ruta nr	Storlek	Stick	Beskrivning	Fynd	Övrigt
11076	1x1	1	Gulbrun siltig sandig morän	Kvarts	
1076	1x1	2	Gulbrun siltig sandig morän	Kvarts	
1076	1x1	3	Gulbrun siltig sandig morän		
1077	1x1	1	Gulbrun siltig sandig mycket stenig morän	Kvarts	
1077	1x1	2	Gulbrun siltig sandig mycket stenig morän		
1078	1x1	1	Grågul siltig morän	Kvarts	
1078	1x1	2	Grågul siltig morän samt stenar ca 0,15-0,20 m st.	Kvarts	
1078	1x1	3	Grågul silt med inslag av stenar, ca 0,05-0,10 m st.		
1090	1x1	1	Grå silt med stenar, ca 0,05-0,15 m st	Kvarts, grönsten	
1090	1x1	2	Grå silt med enstaka stenar, ca 0,05-0,15 m st	Kvarts	
1090	1x1	3	Grå silt med någon sten, ca 0,05-0,10 m st		
1091	1x1	1	Gulbrun sandig siltig morän	Kvarts	Rot i ruta
1091	1x1	2	Gulbrun sandig siltig morän		Rot i ruta
1092	1x1	1	Gulbrun siltig sandig morän	Kvarts	2 stenar 0,3-0,4m
1092	1x1	2	Gulbrun siltig sandig morän		2 stenar 0,3-0,4m
1093	1x1	1	Gulbrun sandig siltig morän	Kvarts	
1093	1x1	2	Gulbrun sandig siltig morän		

Bilaga 5. Fyndlista

F nr	Kontext nr	Kontexttyp	Stück	Sakord	Typ	Del	Teknik	Material	Antal	Antal frag	Vikt	Storlek (mm)	Beskrivning
1	644	Rensfynd		Avslag	Föremål	Hel	Plattformsmetod	Kvarts	1	1	5,86		Plan plattform, slagbula. Bruskskaderetusches vid ena långsidan
2	649	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	1,30		
3	650	Rensfynd		Käma		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	8,86		
4	650	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	5,26		
5	651	Rensfynd		Avslag		Hel	Bipolär metod	Kvarts	1	1	13,24		
6	652	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	2,58		
7	653	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	6,58		
8	654	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	3,48		
9	705	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	57,14		
10	706	Rensfynd		Avslag		Hel	Plattformsmetod	Kvarts	1	1	1,54		Skadad plattform, slagbula
11	707	Rensfynd		Avslag		Fragment		Kvarts	1	1	4,22		
12	737	Rensfynd		Avslag		Fragment		Kvarts	1	1	148,62		
13	738	Rensfynd		Avslag		Hel	Bipolär metod	Kvarts	1	1	1,32		
14	739	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	1,12		
15	739	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	1,14		
16	740	Rensfynd		Avslag		Fragment		Kvarts	1	1	1,26		
17	741	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	25,22		
18	742	Rensfynd		Käma		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	14,92		
19	743	Rensfynd		Avslag		Hel	Bipolär metod	Kvarts	1	1	3,44		
20	821	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	9,56		
21	822	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	2,58		
22	823	Rensfynd		Käma		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	2,56		
23	824	Rensfynd		Avslag		Fragment	Plattformsmetod	Kvarts	1	1	0,40		Proximal. Plan oval plattform, slagbula. Mikrospånsliknande avslag
24	825	Rensfynd		Avslag		Hel	Bipolär metod	Kvarts	1	1	4,04		
25	826	Rensfynd		Käma		Hel	Bipolär metod	Kvarts	1	1	56,28		
26	827	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	1,96		
27	828	Rensfynd		Avslag		Fragment		Kvarts	1	1	0,62		
28	829	Rensfynd		Avslag		Hel	Bipolär metod	Kvarts	1	1	7,70		
29	830	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	4,82		
30	831	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	8,38		
31	1021	Rensfynd		Avslag		Fragment		Kvarts	1	1	0,94		
32	1022	Rensfynd		Avslag		Hel	Plattformsmetod	Kvarts	1	1	5,96		Bred plan plattform, slagbula

F nr	Kontext nr	Kontexttyp	Stück	Sakord	Typ	Del	Teknik	Material	Antal	Antal frag	Vikt	Storlek (mm)	Beskrivning
33	1023	Rensfynd		Avslag		Fragment		Kvarts	1	1	1,36		
34	1024	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	1,34		
35	1025	Rensfynd		Avslag		Hel	Bipolär metod	Kvarts	1	1	0,50		Slagvågor från två håll. Mikrospånsliknande avslag
36	1026	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	11,76		
37	1027	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	0,60		
38	1028	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	4,44		
39	1029	Rensfynd		Avslag		Hel	Bipolär metod	Kvarts	1	1	1,40		
40	1030	Rensfynd		Avslag		Hel	Bipolär metod	Kvarts	1	1	9,38		Möjliga retuscher vid ett hörn
41	1030	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	4,26		
42	1030	Rensfynd		Avslag		Hel	Bipolär metod	Kvarts	1	1	2,90		
43	1031	Rensfynd		Avslag		Hel	Bipolär metod	Kvarts	1	1	1,54		
44	1032	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	20,58		
45	1032	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	3,84		
46	1033	Rensfynd		Splitter				Kvarts	1	1	0,06		
47	1034	Rensfynd		Avslag		Hel	Bipolär metod	Kvarts	1	1	15,58		
48	1034	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	1,74		
49	1034	Rensfynd		Avslag		Hel	Bipolär metod	Kvarts	1	1	0,52		
50	1035	Rensfynd		Avslag		Hel	Bipolär metod	Kvarts	1	1	0,60		
51	1036	Rensfynd		Kärna		Hel	Bipolär metod	Kvarts	1	1	1,60		
52	1037	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	5,22		
53	1038	Rensfynd		Avslag		Hel	Bipolär metod	Kvarts	1	1	11,56		
54	1039	Rensfynd		Avslag		Fragment	Plattformsmetod	Kvartsit	1	1	6,72		S-formad plan plattform, slagbula
55	1040	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	2,38		
56	1041	Rensfynd		Splitter				Kvarts	1	1	0,22		
57	1043	Rensfynd		Avslag		Fragment	Plattformsmetod	Kvartsit	1	1	3,22		
58	1044	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	3,40		
59	1045	Rensfynd		Avslag		Hel	Bipolär metod	Kvarts	1	1	2,54		
60	1046	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	4,48		
61	1047	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	1,02		
62	1048	Rensfynd		Avslag		Hel	Plattformsmetod	Kvarts	1	1	5,94		
63	1049	Rensfynd		Avslag		Hel	Bipolär metod	Kvarts	1	1	19,88		
64	1050	Rensfynd		Avslag		Hel	Bipolär metod	Kvarts	1	1	0,54		
65	1051	Rensfynd		Kärna		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	5,92		Skadad plattform, slagbula
66	1051	Rensfynd		Splitter				Kvarts	1	1	0,40		
67	1052	Rensfynd		Avslag		Hel	Bipolär metod	Kvarts	1	1	3,32		

F nr	Kontext nr	Kontexttyp	Stück	Sakord	Typ	Del	Teknik	Material	Antal	Antal frag	Vikt	Storlek (mm)	Beskrivning
68	1053	Rensfynd		Kärna		Hel	Bipolär metod	Kvarts	1	1	17,54		
69	1054	Rensfynd		Avslag		Fragment	Plattformsmetod	Kvarts	1	1	8,20		Plan bred plattform, slagbula, ärr
70	1055	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	0,70		
71	1056	Rensfynd		Avslag		Hel	Bipolär metod	Kvarts	1	1	2,80		
72	1057	Rensfynd		Splitter				Kvarts	1	1	0,18		
73	1058	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvartsit	1	1	6,14		
74	1059	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	0,90		
75	1060	Rensfynd		Avslag		Hel	Bipolär metod	Kvarts	1	1	0,46		
76	1061	Rensfynd		Avslag		Hel	Bipolär metod	Kvarts	1	1	0,66		
77	1062	Rensfynd		Kärna		Hel	Bipolär metod	Kvarts	1	1	5,58		
78	1063	Rensfynd		Avslag		Hel	Plattformsmetod	Grönsten	1	1	16,14		Vid bred plan plattform,slagbula
79	1064	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	6,30		
80	1065	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	0,74		
81	1066	Rensfynd		Avslag		Fragment		Kvarts	1	1	7,24		Möjlig kärna
82	1067	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	1,28		Mikrospånsliknande avslag
83	1068	Rensfynd		Avslag		Hel	Bipolär metod	Kvarts	1	1	5,46		
84	1069	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	0,82		
85	1070	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	2,50		
86	1071	Rensfynd		Yxa	Trindyxa	Hel	Bultad och slipad	Grönsten	1	1	230,52	117x43x34	Cirgarformad bultad kropp och slipad egg. Ena sidan av eggen är skadad
87	1072	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	7,40		
88	1073	Rensfynd		Kärna		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	3,68		
89	1074	Rensfynd		Avslag		Fragment		Kvarts	1	1	1,34		
90	1075	Rensfynd		Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	1,76		
91	1088	Rensfynd		Avslag		Hel	Bipolär metod	Kvarts	1	1	3,92		
92	1104	Rensfynd		Yxa	Trindyxa	Hel	Bultad och slipad	Grönsten	1	1	266,42	115x43x36	Cirgarformad bultad kropp och slipad egg. Något vittrad yta
93	1076	Ruta	1	Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	0,60		
94	1076	Ruta	1	Avslag		Hel	Bipolär metod	Kvarts	4	4	3,26		
95	1076	Ruta	2	Avslag		Hel	Bipolär metod	Kvarts	2	2	4,34		
96	1076	Ruta	2	Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	3	3	5,56		
97	1077	Ruta	1	Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	2	2	0,72		
98	1078	Ruta	1	Kärna		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	12,88		
99	1078	Ruta	1	Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	2	2	3,36		
100	1078	Ruta	1	Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	3	3	2,40		

F nr	Kontext nr	Kontexttyp	Stück	Sakord	Typ	Del	Teknik	Material	Antal	Antal frag	Vikt	Storlek (mm)	Beskrivning
101	1078	Ruta	2	Avslag		Hel	Bipolär metod	Kvarts	2	2	13,90		
102	1078	Ruta	2	Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	4	4	10,92		
103	1078	Ruta	2	Avslag		Hel	Bipolär metod	Kvarts	2	2	3,68		
104	1078	Ruta	2	Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	2	2	0,98		
105	1090	Ruta	1	Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	2	2	10,34		
106	1090	Ruta	1	Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	8	8	32,28		
107	1090	Ruta	1	Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	6	6	11,80		
108	1090	Ruta	1	Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	1	1	0,68		
109	1090	Ruta	1	Splitter				Kvarts	8	8	1,90		
110	1090	Ruta	1	Avslag		Hel	Plattformsmetod	Grönsten	1	1	1,36		Smal plan plattform
111	1090	Ruta	2	Avslag		Hel	Bipolär metod	Kvarts	1	1	6,22		
112	1090	Ruta	2	Avslag		Hel	Bipolär metod	Kvarts	1	1	4,78		
113	1090	Ruta	2	Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	7	7	26,72		
114	1090	Ruta	2	Skrapa		Hel	Bipolär metod	Kvarts	1	1	3,82	28x20x6	Retuscher i ena kortändan, eggvinkel 70 grader
115	1091	Ruta	1	Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	4	4	7,34		
116	1092	Ruta	1	Splitter				Kvarts	1	1	0,40		
117	1093	Ruta	1	Avslag		Fragment	Bipolär metod	Kvarts	2	2	1,96		